Poznań 11.04.2013 r.

Żywienie dzieci aktywnych

Wojciech Zep, Dietetyk
KKS Lech Poznań, RehaSport Clinic

JESTEŚ TYM CO JESZ?!

3 x 9 = ?

jajco.pl

LATO
JESIEŃ
WIOSNA
ZIMA
lipiec
sierpień
wrzesień
październik
listopad
grudzień
styczeń
luty
marzec
kwiecień
maj
czerwiec

Zbyt duża ilość naprężeń (zajęć ruchowych) przy niskim poziomie regeneracji może spowodować pojawienie się **PRZETRENOWANIA** (chronicznego zmęczenia) i ma negatywny wpływ na harmonijny wzrost młodego organizmu.

Źródła energii

Produkt	Gęstość energii
	kcal/g
Tłuszcz	**9**
Alkohol	**7**
Białko	**4**
Węglowodany	**4**
Kwasy organiczne	**3**
Słodziki	**2.4**
Błonnik	**2**

TŁUSZCZ/ BIAŁKO/ WĘGLOWODANY

40:30:30 VS 15:25:60

25:20:55

Podstawowe zasady

1. NAWODNIENIE i równowaga kwasowo-zasadowa
2. CZAS POSIŁKÓW
3. JAKOŚĆ POSIŁKÓW
4. SUPLEMENTACJA

1. Nawodnienie

- Szklanka wody z miodem i cytryną (energia + elektrolity)
- Do treningu:
  - jeśli >60’ - izotonik, nie tylko woda!
  - jeśli <60’ - woda
- Różne wody
  - Niskozmineralizowane (<500mg/litr)
  - ŚREDNIOZMINERALIZOWANE
  - Wysokozmineralizowane (>1500mg/litr)
- Rozcieńczone soki 1:1 sok:woda
- Proszek zasadowy, Basica
- Więcej soli! - 0,5-1,7 g soli/L
- Maksymalna ilość płynu, która przechodzi z żołądka podczas ćwiczeń bez komplikacji jest ~ 0,8-1,2 L / h.
- Stężenie napojów 4-8% węglowodanów
- Glukoza i sód stymulują absorpcję płynu przez błonę jelita cienkiego.

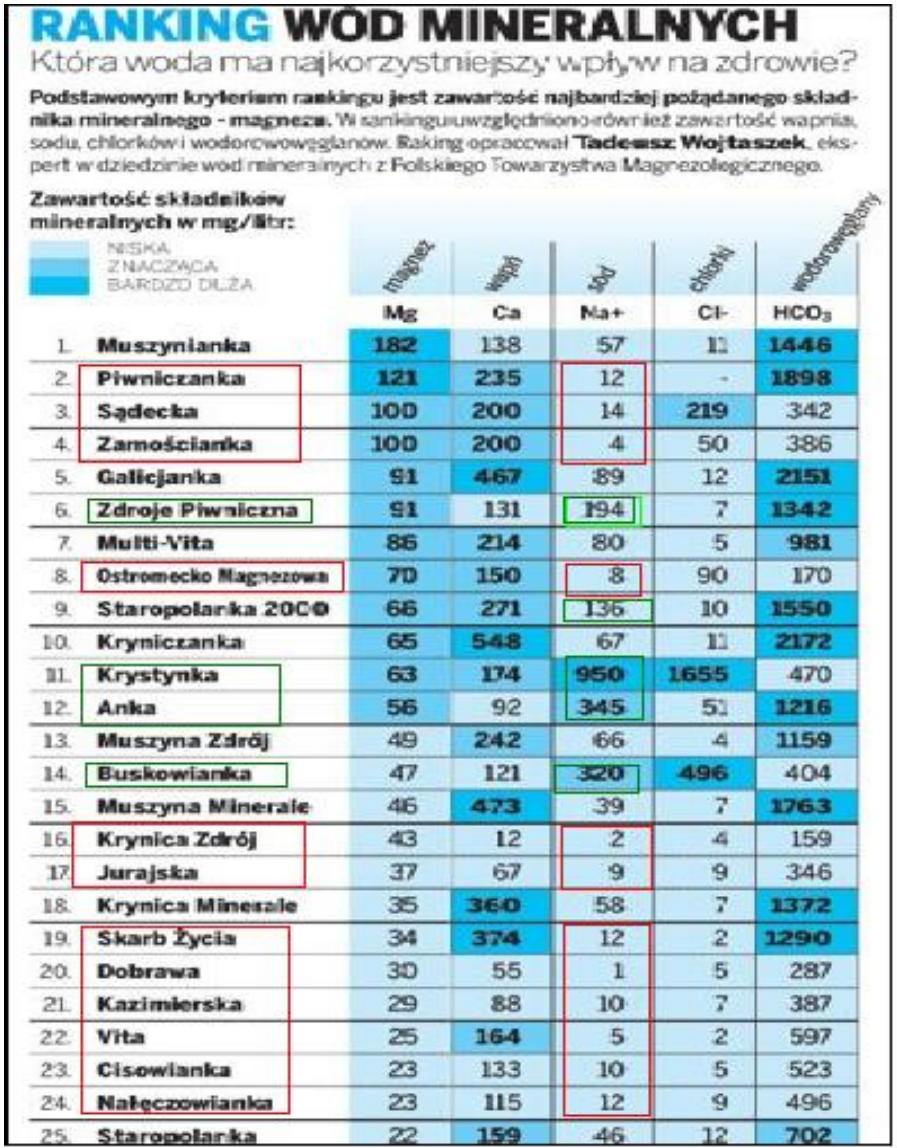

RANKING WÓD MINERALNYCH

Która woda ma najkorzystniejszy wpływ na zdrowie?

Podstawowym kryterium rankingu jest zawartość najbardziej pożądanego składnika mineralnego - magnezu. W rankingu uwzględniono również zawartość wapnia, sodu, chlorków i wodorowęglanów. Ranking opracował **Tadeusz Wojtaszek**, ekspert w dziedzinie wód mineralnych z Polskiego Towarzystwa Magnezologicznego.

Zawartość składników mineralnych w mg/litr:

NISKA
ZNACZĄCA
BARDZO DUŻA

		magnez Mg	wapń Ca	sód Na+	chlorki Cl-	wodorowęglany HCO_3
1.	Muszynianka	182	138	57	11	1446
2.	Piwniczanka	121	235	12	-	1898
3.	Sądecka	100	200	14	219	342
4.	Zamościanka	100	200	4	50	386
5.	Galicjanka	91	467	89	12	2151
6.	Zdroje Piwniczna	91	131	194	7	1342
7.	Multi-Vita	86	214	80	5	981
8.	Ostromecko Magnezowa	70	150	8	90	170
9.	Staropolanka 2000	66	271	136	10	1550
10.	Kryniczanka	65	548	67	11	2172
11.	Krystynka	63	174	950	1655	470
12.	Anka	56	92	345	51	1216
13.	Muszyna Zdrój	49	242	66	4	1159
14.	Buskowianka	47	121	320	496	404
15.	Muszyna Minerale	46	473	39	7	1763
16.	Krynica Zdrój	43	12	2	4	159
17.	Jurajska	37	67	9	9	346
18.	Krynica Minerale	35	360	58	7	1372
19.	Skarb Życia	34	374	12	2	1290
20.	Dobrawa	30	55	1	5	287
21.	Kazimierska	29	88	10	7	387
22.	Vita	25	164	5	2	597
23.	Cisowianka	23	133	10	5	523
24.	Nałęczowianka	23	115	12	9	496
25.	Staropolanka	22	159	46	12	702

Produkty bogate w sód i potas

Produkt	Ilość sodu mg/100g	Ilość potasu g/100g
Czerwona fasola	18	1370
Soja	5	1730
Soczewica	12	940
Rodzynki	60	1020
Figi	62	970
Orzechy laskowe	7	450
Migdały	14	780
Banan	1	400
Melon	5-32	100-210
Ziamniak	11	320
Szpinak	140	500
Wołowina , baranina	52-110	230-260
Kurczak	81	320
Śledź	120	320
Halibut	60	410
Tuńczyk	47	400
Małże	290	320
Mleko krowie	55	140
Czekolada	11	300

2. CZAS POSIŁKÓW

DZIEŃ TRENINGOWY

- ŚNIADANIE
- II ŚNIADANIE
- OBIAD (OK. 3-4h PRZED WYSIŁKIEM)
- PRZEKĄSKA PRZED TRENINGIEM (1,5h PRZED)
  - PO TRENINGU (NATYCHMIAST)
- KOLACJA (2-3h PRZED SPANIEM)

DZIEŃ BEZ TRENINGU

- ŚNIADANIE (NP. 7 00)
- II ŚNIADANIE (11 00)
- OBIAD (15 00)
- PRZEKĄSKA (17 00)
- KOLACJA (20 30)

2. CZAS POSIŁKÓW

Przed treningiem

przekąska - maksymalnie 90’

obiad – 2-4 godziny

Po treningu

Należy zjeść posiłek do 60’ – posiłek regeneracyjny, im szybciej tym lepiej

3. Jakość posiłków

50-55%

79 gramów/100

78 gramów

Max.20 gramów

55 gramów

83 gramy

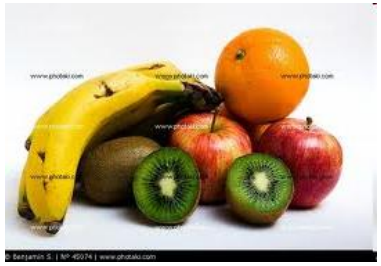

Max 22 g

Banany, winogrona

Zapas węglowodanów - MECZ

I - DIETA BOGATA W WĘGLE

II - DIETA ZWYKŁA

	Glikogen w mięśniach (mmol kg^{-1} mokrej masy mięśnia)			Pokonany dystans (m) w tym procentowy udział biegu i chodu			
Grupa	Przed meczem	Połowa meczu	Koniec meczu	I połowa meczu	II połowa meczu	% bieg	% chód
I*	96	32	9	6100	5900	24	27
II*	45	6	0	5600	4100	15	50

Grupa I - dieta wysokowęglowodanowa, Grupa II - dieta niskowęglowodanowa

Najlepsze źródła białka (%)

- Mleko w proszku: 96
- Jajko: 94
- Mleko krowie: 90
- Ser: 84
- Ryż: 83
- Ryby: 76
- Wołowina: 74,3
- Twaróg sojowy (tofu): 64
- Pełnoziarniste zboże: 64
- Pieczywo z białej mąki: 41

- U chłopców należy OGRANICZYĆ białko sojowe

TŁUSZCZ

15-35%

Ok. 1-1,5g/kg m. c.

~30 gram

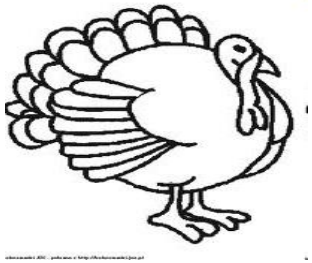

6 gram

1,3 grama

29 gramy

100 gram

82 gramy

28 gramów

Tłuszcze OMEGA-3

- Ryby morskie (wątróbka rybia)
- Oleje z ryb
- Olej lniany
- Stosunek omega-3/omega-6
  - Ograniczyć olej słonecznikowy
  - Ograniczyć produkty zawierające kwasy tłuszczowe TRANS

4-6x porcji

Równowaga kwasowo- zasadowa

2-3x

4. Suplementy diety

- W przypadku pełnowartościowej i urozmaiconej diety nie ma potrzeby dodawania suplementów do posiłków
- W przypadku bardzo dużej aktywności dziecka, kilkunastu treningów w tygodniu, turnieju, obozu szkoleniowego można pomyśleć o suplementacji
  - Preparatami zawierającymi witaminę B oraz C
    - Np.. Kinder Biovital
  - W okresach zimowych wit.D
  - Jeśli chcemy stosować witaminy oraz składniki mineralne należy zwrócić uwagę na formę płynną suplementu gdyż wchłanianie takiego preparatu jest zdecydowanie wyższe od pozostałych
- W przypadku gdy dziecko nie lubi warzyw i owoców oraz zauważalne są pierwsze oznaki zakwaszenia, pomocne mogą się okazać preparaty odkwaszające np..
  - Basica vital
  - Alkalan N

Praktyka – nawodnienie

- Zamiast herbaty -> herbata ziołowa/ miętowa/ owocowa
- Jakość wody (wody średniozmineralizowane)
- Soki rozcieńczone wodą (1:1)
- Trening
  - <60 min – woda
  - >60 min – izotonik
    - woda:sok owocowy 3:1

Praktyka

- Śniadanie
  - Płatki śniadaniowe (2 rodzaje) + mleko/jogurt + suszone owoce/orzechy (garść)
  - Dżem, miód, wędlina drobiowa, warzywa
  - Kaszka/kleik ryżowy z syropem malinowym i bananami
  - Naleśniki bananowe z dżemem (naleśniki na maślance)
  - Omlet z szynką drobiową + jogurt
  - Tosty francuskie z pieczywem razowym (jajko/mleko)
  - Jajecznica, pieczywo ciemne, warzywa

Praktyka

- Obiad
  - Przed treningiem: 2-4 godziny
    - Mięso drobiowe, królik, chude ryby
    - Warzywa gotowane
    - Czas <2 godzin – makaron bez mięsa, naleśniki, ryż na mleku
    - Tłusty posiłek – efekt do 7 godzin (chylomikronemia)
  - Po treningu: do 60’
    - Mięso dowolne (wołowe, wieprzowe, ryby)
    - Warzywa surowe

Praktyka

- Kolacja
  - Zwykła
    - Sałatka, ryba wędzona, pieczywo ciemne, kanapki, burgery z kurczaka, tortilla z kurczakiem
  - Po treningu
    - Makaron z warzywami i mięsem
    - Zapiekanka
    - Risotto
  - Dwa dni przed meczem
    - Ryż/makaron
    - Koktajl owocowy

Praktyka – 2-3 dni przed meczem/turniejem

- Obiad
  - Ryż/makaron/kus-kus/kasza
- Kolacja
  - Ryż/makaron/kus-kus/kasza
    - W postaci ciepłego posiłku lub sałatki
- Dodatkowa porcja węglowodanów podwieczorek/przekąska
  - Ryż na mleku z wanilią
  - Naleśniki z nutellą
  - Ciastka owsiane
  - Ciasto biszkoptowe
  - Galaretka, kisiel (przygotowana w domu na kompocie)
  - Płatki śniadaniowe

Praktyka – koktajle

PO TRENINGU

Przykład 1

SKŁADNIKI:	*gram*	*miary kuchenne*
• Mleko spożywcze 0,5%	200 ml	¾ szklanki
• Banan	150 g	duży banan
• Mleko odtłuszczone w proszku	30g	2-3 łyżki
• Orzechy laskowe zmielone	20 g	2 czubate łyżki

Wartość energetyczna koktajlu:

- 500kcal % energii: 25 tłuszcz – 20 białko – 55 węgle

Przykład 2

SKŁADNIKI:	*gram*	*miary kuchenne*
• Mleko spożywcze 0,5%	250 ml	1 szklanka
• Banan	150g	1 duży
• Miód pszczeli	25g	1 duża łyżka miodu

Wartość energetyczna koktajlu:

- 325 kcal % energii: 4,5 tłuszcz – 12,5 białko – 83 węgle

Praktyka – koktajle

ŚNIADANIE

SKŁADNIKI:	*gram*	*miary kuchenne*
• Serek homogenizowany	150 g	małe opakowanie
• Jogurt naturalny	150 g	małe opakowanie
• Banan	150 g	duży banan
• Orzechy włoskie zmielone	20 g	1,5 łyżki orzechów

Wartość energetyczna koktajlu:

- 600 kcal % energii: 32 tłuszcz – 24 białko – 44 węgle

Bez orzechów: 9,75 tłuszczu – 33 białka – 64,5 węgli

ŚNIADANIE szybkie śniadanie przed treningiem

SKŁADNIKI:	*gram*	*miary kuchenne*
• Mleko 2%	250 g	małe opakowanie
• Banan	120 g	średni banan
• Kakao	20 g	2 czubate łyżki
• Kleik ryżowy	30 g	3 łyżki

Wartość energetyczna koktajlu:

- 420 kcal % energii: 14 tłuszcz – 16 białko – 70 węgle

Praktyka – koktajle

II ŚNIADANIE

SKŁADNIKI:	*gram*	*miary kuchenne*
• Mleko spożywcze 0,5%	250 ml	1 szklanka
• Ser twarogowy półtłusty	50 g	½ lub ¼ całej kostki
• Płatki owsiane	40g	
• Truskawki mrożone	100g	(lub banan – smak)
• Miód lub cukier	15g	2 łyżeczki

Wartość energetyczna koktajlu: 380 kcal % energii: 15 tłuszcz – 23 białko – 57 węgle

PO TRENINGU

SKŁADNIKI:	*gram*	*miary kuchenne*
• Sprite	250 ml	szklanka
• Maliny mrożone	100g	2 duże garści
• Truskawki mrożone	100g	2 duże garści
• Cukier trzcinowy/miód	5g	1 łyżeczka

Wartość energetyczna koktajlu: 205 kcal % energii: 3 tłuszcz – 4 białko – 93 węgle
Wysoki indeks glikemiczny

ZASADY ZDROWEGO ŻYWIENIA

- Dbaj o różnorodność spożywanych produktów
- codzienna aktywność fizyczna
- Produkty zbożowe powinny być dla Ciebie głównym źródłem energii
- Spożywaj codziennie co najmniej dwie duże szklanki mleka. Mleko można zastąpić jogurtem, kefirem, a częściowo także serem
- Spożywaj codziennie dużo warzyw i owoców
- Ograniczaj spożycie tłuszczów, w szczególności zwierzęcych, a także produktów zawierających dużo cholesterolu i izomery trans nienasyconych kwasów tłuszczowych.
- Umiar w jedzeniu cukru i słodyczy
- Ograniczaj spożycie soli
- Pij wystarczającą ilość wody